

Pe firul tradiției

Troita din
capul satului

Ioan POPA

Venind, cu siguranță, din timpurile de început ale plămădirii noastre ca români și creștini deopotrivă, tradiția marcării hotarelor așezărilor omenești prin cruce și troite se păstrează vie pînă astăzi. Menite a apăra satul românesc (satul în care s-a "născut" veșnicia, cum metaforic scria Lucian Blaga) de duhurile rele, crucile și troitele de la capetele satului au fost și rămân un veritabil "memento". Nu poți trece pe lângă un astfel de însemn fără a-ți face sfința cruce și a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru toate încercările și bucuriile vieții. Dacă trăiești creștinește, nu poți trece pe lângă un astfel de însemn fără a-i omagia, printr-un mugur de gînd, pe moșii și strămoșii care, preluind și ducînd mai departe ștafeta înaintașilor, ne-au transmis suma de valori prin care ne definim ca neam, prin care ne asigurăm dăinuirea

în timp și spațiu românesc. Crucile și troitele de la capăt de sat sînt atît de intim legate de existența noastră ca neam, încît aproape nu există așezare în toponimia căreia să nu găsești nume de locuri și drumuri precum "La Cruce" sau "Drumul Crucii", "La Troiță" etc.

Sînt locuri și drumuri unde, din diverse motive, nu mai există demult o cruce sau o troiță, ca realitate fizică; sînt locuri și drumuri așezate pentru totdeauna, sufletește înainte de toate, sub semnul Sfintei Cruci. Deceniile de comunism nu le-au putut smulge românilor din inimă crucile sau troitele de la capătul satului. Dacă fizic, unele cruce sau troite, din lemn sau din piatră, n-au rezistat intemperiilor sau sălbătăciei unor indivizi fără nici un Dumnezeu, ele s-au păstrat cu sfințenie în conștiința colectivă, le-au dat românilor încrederea că Bunul Dumnezeu nu i-a părăsit, că le va aduce și vremuri mai bune...

Nu este, ca urmare, un fapt ieșit din comun că, după 1900, cînd Dumnezeu s-a îndurat și de români, crucile și troitele de la capăt de sat și-au redobîndit și fizic înfățișarea simbolică de odinioară. Cum revenirea la normalitate n-a fost, nu putea fi prea lesnicioasă, încă mai sînt capete de sat ce-și așteaptă "botezarea" sub semnul înălțător al Sfintei Cruci.

Gestul simplu, firesc, al înălțării unui astfel de însemn creștin s-a petrecut, din nou, zilele trecute, la Zărnești. A rînduit Dumnezeu, ca la capătul dinspre Brașov al Zărneștiului, la intrarea în Tohanul Vechi, să fie și

sfințită o astfel de creștinească lucrare, tocmai în ziua de Bunăvestire. Jertfa materială întru ridicarea Sfintei Cruci a fost făcută (gestul fiind, în opinia noastră, exemplar) de comandantul Poliției Comunitare locale, Ioan Tudor, și familia sa. Fiind și "Ziua Poliției", la slujba de sfințire, pe lângă oficialitățile locale (în frunte cu primarul Gheorghe Lupu) au participat cei îndrăgii să apere ordinea și liniștea publică. A fost un ceremonial simplu, de suflet, fără surle și trîmbițe. Cu discreția cu care se fac gesturile cu adevărat simbolice. Ca din senin, la "capătul satului", a apărut o cruce. Semn că și aici au trăit,

trăiesc și vor trăi creștini...

Sperăm, că sprijiniți de Societatea Numismatică Română și nu în ultimul rînd, de Muzeul Județean de Istorie, activitatea noastră se va îmbunătăți, căpătînd mai multă substanță. De asemenea, preconizăm să atragem în rîndurile noastre un număr cît mai mare de tineri care, să continue bogata tradiție numismatică brașoveană, începută de Adolf Resch și Dumitru Z. Furnică, dezvoltată de cei care în trei decenii de activitate au îmbinat în mod creativ cercetarea științifică cu valorificarea ei prin expoziții, studii, cataloage numismatice ș.a.

Gazeta - 170 de ani

Eveniment editorial

Istoria ilustrată a Căilor Ferate
Forestiere din România

Ioan POPA

Ing. Radu Bellu, incontestabil autorul celor mai prestigioase lucrări istoriografice despre căile ferate din România, încheie încă o etapă de mare anvergură a cercetărilor sale în domeniul, printr-o nouă lucrare de referință: "Istoria ilustrată a căilor ferate forestiere din România". Apărută în 2007, sub egida "Pro Corona", lucrarea, impresionantă din toate punctele de vedere, a fost lansată recent la Centrul Cultural "OKian", ce înfățișează, cu rezultate tot mai notabile, pe lângă librăria cu același nume din Piața Sfatului din Brașov. A fost, zicem noi, lansarea pe care cartea o merita cu prisosință, evenimentul fiind potențat ideatic și estetic de expoziția cu lucrări ale unui împătimit al picturii, al cărui nume nu mai are nevoie de nici un fel de recomandare - Gabriel Stan. Despre valoarea de excepție a cărții, au vorbit în termeni elogiosi doi istorici de marcă - dr. Elisabeta Marin, directorul Arhivelor Naționale Brașov, dr. Daniel Nazare, de la Biblioteca "George Barițiu" și semnatul acestor rînduri. Mărturisesc că mi-a făcut realmente plăcere să vorbesc despre o asemenea lucrare. Cunoșcîndu-i bine autorului strădaniile de-o viață pentru scrierea celei mai cuprinzătoare, pînă acum, istorii a căilor ferate din România, am ținut să subliniez, cum era și firesc, valoarea de excepție a gestului recuperator al inginerului Radu Bellu. Prin cercetările sale asupra domeniului, prin această primă valorificare a lor într-o carte, ing. Radu Bellu salvează, din păcate doar la nivel documentar (imagistic cu prioritate), ceea ce se mai putea salva dintr-un patrimoniu industrial și economic ce-a dat, mai bine de un secol, o anume specificitate dezvoltării noastre

economico-sociale. Aidoma lui Dimitrie Cantemir, istoricul Radu Bellu reușește să ne ofere o istorie a "creșterii și descreșterii" căilor ferate forestiere pe pămînt românesc, să ne demonstreze că prin distrugerea acestui important patrimoniu, într-un ritm de-a dreptul amețitor după 1960 (cînd distrugerea CFF a devenit, s-ar putea zice, politică de stat), România a pierdut una din "șansele" reconsiderării și renașterii economiei românești în noile condiții ale statutului său de membru al Uniunii Europene. Dacă România ar mai fi avut astăzi, nu peste 5800 km de cale ferată forestieră, cît a avut la apogee dezvoltării acestui sector, cîmăcar 1-2 mii km de astfel de cale ferată, turismul românesc s-ar fi impus ca unul dintre cele mai pitorești, mai atractive din Europa. N-a fost să fie!

Imbogățind istoriografia românească cu acest "modest studiu de arheologie industrială", cum își "vede" lucrarea, ing. Radu Bellu face nu numai o operă de pionierat, ci și una de "restituție". Desfășurate pe

durata a ani și ani, cercetările sale i-au purtat pașii nu numai în multe dintre Direcțiile Județene ale Arhivelor Naționale, ci și pe traseul pe unde odinioară șerpuiau spre inima munților purtători de aur verde, căile ferate animate de vestitele mocănițe trăgînd după sine vagoanele încărcate cu bușteni. A adunat informații, a colecționat fotografii de epocă, a stat de vorbă cu cei ce-au trudit cîndva, ciștigîndu-și astfel pîinea cea de toate zilele, la căile ferate forestiere. I-au dat o însemnată mină de ajutor colaboratori de nădejde precum Florin Lupescu, Andrei Șerban Berinde, Daniel Secăreanu, Jim Ballantyne, Șerban Lăcrișanu, Gruia Hilohi, Șerban avînd șansa să vadă lumina tiparului grație sprijinului de mare preț al Consiliului Județean Brașov.

Structura volumului e limpede și sugestivă. După o scurtă prezentare a podurilor României, a legislației silvice (prima lege în domeniu apărînd în 1843, în Moldova, cu titlul semnificativ, reflectînd responsabilitate, "Legea pentru cruțarea pădurilor"), a

elementelor definitorii pentru procesul de exploatare a pădurilor, cu accent pe etapele construcției și... desființării căilor ferate forestiere, lucrarea prezintă, pe provincii istorice - schițele monografice ale fiecărei căi ferate forestiere în parte: date tehnice, date istorice, hărți evidențînd trasee, imagini vorbind sugestiv despre ceea ce a fost cîndva un organism viu, o realitate ce și-a pus pecetea asupra locurilor și oamenilor. Textul, tablele, imaginile reînsoțesc pentru o clipă o istorie de zeci și zeci de ani, reînsoțesc generînd nu doar aduceri aminte nostalgice, ci și prea firzii, mult prea firzii regrete. Ing. Radu Bellu a salvat ceea ce se mai putea salva! A făcut-o în al 24-lea ceas. A făcut-o cu convingerea că peste acest capitol important al istoriei căilor ferate românești nu trebuie să se aștearnă

colbul uitării. Pentru că, dincolo de valoarea lor documentar-sentimentală, paginile construcției și... desființării căilor ferate forestiere pot fi și un punct de pornire pentru reconsiderarea a ceea ce au fost cîndva căile ferate forestiere ale României. Pe ici, pe colo, întreprinzătorii inimoși și încrezători în steaua lor au prins a reduce la o nouă viață kilometru după kilometru din ceea ce a fost cîndva o cale ferată cu indubitabilă personalitate. Un gest prețuit mai ales de turiști, un gest ce începe să capteze atenția autorităților responsabile de planurile de dezvoltare durabilă locală. Volumul este, ca urmare, și un instrument de lucru. Un argument.

Apărută în condiții grafice excelente, cu textul tradus și-n engleză, lucrarea poate fi socotită, fără nici un dubiu, una monumentală. În sensul cel mai cuprinzător al cuvîntului.

Din istoria presei brașovene

Un simbol - "Gazeta Transilvaniei"

Dr. Ruxandra Nazare,
Biblioteca Județeană
"George Barițiu"Activitatea de ziarist a lui
George Barițiu

Primul număr al "Gazetei" din 12 martie 1838 publica programul redacției, formulat de George Barițiu, prin care sublinia rolul unei publicații periodice, alături de cărți și literatură, în educația și cultura publicului prin difuzarea cunoștințelor științifice și ideilor, în cultivarea limbii și literaturii române, prin încurajarea creației originale și combaterea imitației și în stimularea gustului cititului în limba maternă, cu accent critic pe menirea școlii. Totodată, se referea la categoriile prezumtive de cititori și apela la colaborarea preoților și învățaților pentru a susține gazeta cu articole (Nerva Hodoș, Al. Sadi

Ionescu, op. cit., p. 289-290)

Așa cum arată numele, "Foaia pentru minte, inimă și literatură" cuprindea mai ales date de ordin cultural, literar, artistic, filologic, științific și didactic. La început, fiind mai puțin atent supravegheat de cenzură, ea a făcut loc și articolelor politice în paginile sale. Ulterior ponderea acestora s-a concentrat în "Gazeta de Transilvania", publicație cu rost și caracter exclusiv politic. În primii ei ani de existență, aceasta a pus accentul pe latura informativă, expunînd evenimentele politice din Transilvania, Ungaria, Austria și din restul lumii, însă mai cu seamă cele din Moldova și Tara Românească. Dar dacă atunci a avut un caracter aproape exclusiv informativ, aceasta nu înseamnă că era lipsită de orice atitudine. Alegerea materialului, felul prezentării, adnotările, comentariile și notele de subsol ale redacției mărturisesc punctul de vedere al acesteia. Începînd din anii 1842-1844 și în mod special odată cu mărirea

spațiului, de la 1 ianuarie 1843, cînd gazeta se tipărea de două ori pe săptămînă, a crescut numărul rubricilor și articolelor. În 1844, apărea articolul de fond sub titlul "Articol începător" sau "Articol premergător". Astfel, "Gazeta" a devenit mai critică și combativă, definindu-și propria poziție față de problemele politicii românești. O altă inovație a redactorului a fost introducerea, în 1845, pentru un rîstimp, a rubricii "Revista de jumale", o sinteză a celor mai importante probleme dezbătute în presa germană, maghiară și română din Principat (V. Netea, op. cit., p. 101; George Em. Marica, Studii de istoria și sociologia culturii române ardeleni în secolul al XIX-lea, vol. II, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1978, p. 11).

George Barițiu a pregătit, scris și corectat singur materialul pentru ambele foi brașovene, asigurînd exclusiv redacția în perioada 1 ianuarie - 8 aprilie 1838, data sosirii lui Andrei Mureșanu la Brașov. În noiembrie 1843, Barițiu anunță că numărul de joi

va apare cu colaborarea lui Iacob Mureșianu și făcea apel la scriitorii români să se implice în activitatea jurnalistică, pentru ca "redactorul să poată izbui a-și arunca privirea asupra tuturor cîte nu se mai cuvine a le trece cu vederea". Dincolo de ajutorul dat de acești colaboratori apropiați, G. Barițiu a desfășurat o amplă activitate ziaristică în care a reflectat cu egală comprehensiune preocupările culturale, lingvistice, istorice, literare, economice, politice și sociale ale timpului. A cultivat toate genurile jurnalisticii, alterînd articolul militant cu studiul științific, reportajul cu adnotarea succintă, discuția amplă cu polemica incisivă (V. Netea, op. cit., p. 102, 110). A abordat multiplele probleme și chestiunile actuale în epocă, la care a formulat răspunsuri, soluții și atitudini, a educat, instruit și format opinia publică românească de pretutindeni, a fost atent la ritmul și cerințele contemporanilor lui.

(va urma)

Rubrică realizată de Ioan POPA